КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ
Харківського національного університету
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної конференції

АВІАЦІЯ
ПРОМИСЛОВІСТЬ
СУСПІЛЬСТВО

КРЕМЕНЧУК
14 травня 2026 року

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ
НАУКОВИЙ ПАРК «НАУКА ТА БЕЗПЕКА»

МАТЕРІАЛИ

VII Міжнародної науково-практичної конференції

«АВІАЦІЯ, ПРОМИСЛОВІСТЬ, СУСПІЛЬСТВО»

Дата проведення конференції – 14 травня 2026 року

14 травня 2026 року
м. Кременчук

MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE
KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF INTERNAL AFFAIRS
KREMENCHUK FLIGHT COLLEGE
«SCIENCEAND SECURITY» SCIENCE PARK

PROCEEDINGS

of the VII International scientific and practical conference

«AVIATION, INDUSTRY, SOCIETY»

Date – May 14, 2026

May 14, 2026
Kremenchuk

УДК 62(33:34:37:61:65:80)
А20

Рекомендовано до друку оргкомітетом відповідно до доручення Харківського національного університету внутрішніх справ від 23 лютого 2026 року № 16

Організаційний комітет

Голова оргкомітету

Валерій Сокуренко, Харківський національний університету внутрішніх справ, ректор, генерал поліції третього рангу, заслужений юрист України, член-кореспондент Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор

Заступники голови оргкомітету

Віктор Василенко, Харківський національний університету внутрішніх справ, перший проректор, підполковник поліції, доктор юридичних наук, доцент

Олександр Музичук, Харківський національний університету внутрішніх справ, проректор, полковник поліції, заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор

Секретар оргкомітету

Наталія Кіцель, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, науковий співробітник відділу організації наукової діяльності

Члени оргкомітету

Руслан Яковлєв, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, директор

Олена Цимбалістова, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, заступник директора коледжу з освітньої та наукової діяльності, кандидат економічних наук

Тетяна Козловська, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, завідувач кафедри авіаційного транспорту, кандидат хімічних наук, доцент

Євген Волканін, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, завідувач кафедри електронних комунікацій, радіотехніки та авіоніки, кандидат технічних наук

Марина Кірюхіна, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, завідувач кафедри управління, соціально-гуманітарних та фундаментальних дисциплін, доктор філософії

Сергій Абламський, Харківський національний університету внутрішніх справ, начальник відділу організації наукової діяльності, майор поліції, кандидат юридичних наук, доцент

Людмила Олійник, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, начальник відділу організації наукової діяльності

Віталій Бегма, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, начальник відділу інформаційно-технічного забезпечення

Микола Коваль, Харківський національний університет внутрішніх справ, начальник відділу комунікації;

Тетяна Матюшкова, Харківський національний університет внутрішніх справ, начальник відділу міжнародного співробітництва;

Олександр Полховський, Харківський національний університету внутрішніх справ, начальник відділу інформаційно-технічного забезпечення

Ігор Кім, Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, інспектор групи комунікації

А20

Авіація, промисловість, суспільство : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кременчук, 14 травня 2026 року) / Міністерство внутрішніх справ України, Харківський національний університет внутрішніх справ, Кременчуцький льотний коледж. Харків : ХНУВС, 2026. 512 с.
ISBN 978-617-8689-01-8

У збірнику оприлюднені результати наукових досліджень учених, здобувачів вищої освіти, практиків з питань сучасних тенденцій і перспектив розвитку авіації, промисловості, суспільства в умовах сьогодення.

УДК 62(33:34:37:61:65:80)

Доповіді друкуються в авторській редакції!

Оргкомітет не завжди поділяє думку та погляди авторів. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, назв, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

ISBN 978-617-8689-01-8
© Харківський національний університет внутрішніх справ, 2026

ЗМІСТ

Павленко Н.В., Сєвідова І.О. Вплив монетарної політики НБУ на кредитування реального сектору економіки України …… ***464***

Перерва П.Г., Кравец І.А. Дослідження складових операційного менеджменту…….. ***469***

Пушкар О.І., Дудник А.В., Беспарточний Д.Є. Функції та задачі підприємств цивільної авіації України: трансформація в умовах воєнного стану…… ***473***

Романькова О.М., Олійник В.О. Внутрішній контроль в обліковій системі бюджетної установи…… ***476***

Романькова О.М. Інтеграція інноваційних цифрових рішень в обліково-аналітичну систему бюджетних установ в умовах диджиталізації економіки України…… ***489***

Цимбалістова О.А. Стратегічна програма розвитку авіаційної логістики в системі МВС України…… ***482***

Черніхова О.С. Управління логістичними процесами авіаційних підприємств в умовах цифровізації та глобальної нестабільності…… ***487***

Черноіванова Г.С. Інструментарій антикризового реагування як основа стабільного розвитку економіки……... ***490***

Шафорост С.О. Пропозиції щодо реформування системи технічного забезпечення Держприкордонслужби України в контексті впровадження концепції «об'єднаної логістики»…… ***496***

Шуплат О.М. Економіка відновлення: фінансові інструменти для реалізації цілей сталого розвитку (SDGS)…….. ***498***

Симонов Є.В. (науковий керівник: доцент Хоменко Л.М.) Методика проведення інвентаризації активів, облік, аналіз та аудит її результатів…. ***502***

Хоменко Л.М. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування…… ***505***

Гладких А.І. (науковий керівник: доцент Хоменко Л.М.) Особливості обліку і аналізу формування та розподілу прибутку підприємства…….. ***507***

Старченко В.Р. (науковий керівник: доцент Хоменко Л.М.) Транспортно-логістична система України в умовах воєнного стану…… ***509***

УДК 005.931.11

Черноіванова Г.С., доктор економ. наук, професор
ORCID ID: https://orcid.org/ 0000-0001-7671-4219
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНТИКРИЗОВОГО РЕАГУВАННЯ ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Анотація. *У статті уточнено теоретичну сутність антикризового управління та його роль у забезпеченні стабільності підприємств в умовах макроекономічної нестабільності та воєнного стану. Систематизовано ключові елементи, функції та принципи формування антикризової політики. Обґрунтовано доцільність поєднання стратегічного та оперативного підходів для мінімізації негативних наслідків криз та забезпечення повоєнного відновлення бізнесу.*

Ключові слова: *антикризове управління, економічна стабільність, воєнний стан, фінансова діагностика, стратегічне планування.*

Сучасний стан глобального та національного економічного середовища характеризується безпрецедентним рівнем турбулентності. Проблема виживання та відновлення бізнесу в екстремальних умовах вимагає від наукової спільноти та практиків менеджменту докорінного переосмислення ролі антикризового управління. Досягнення стабільного економічного зростання України в умовах воєнного стану та системних макроекономічних шоків потребує не лише активної протидії кризовим явищам, а й превентивного формування фундаменту для стабілізації підприємств.

Нагальною стає розробка теоретичних і практичних засад антикризового менеджменту, обґрунтування та впровадження заходів, що дозволяють відновити нормальну діяльність суб'єктів господарювання. Необхідність створення адаптивних механізмів, які дозволяють не лише мінімізувати втрати, а й ідентифікувати нові точки зростання в умовах високої невизначеності, є критично важливим завданням. Особливої ваги це набуває сьогодні, коли менеджери змушені балансувати між оперативним реагуванням на безпекові загрози та стратегічним плануванням повоєнного відновлення. Таким чином, розробка ефективних заходів у сфері антикризового управління є пріоритетом як для сучасної управлінської теорії, так і для прикладної практики.

Економічні й фінансові аспекти антикризового управління отримали широке висвітлення в працях провідних вітчизняних науковців. Проблематика антикризової стійкості досліджується з різних ракурсів: від фінансової стабілізації до організаційної перебудови. Значний внесок у розвиток цієї галузі зробили Ватченко Б., Вінічук М., Журавська А., Єпіфанова І., Копитко М., Ткаченко А., Шаранов Р., Федик О. та інші дослідники.

Зокрема, концептуальні засади, де антикризове управління трактується як інтегрована система заходів та невіддільна частина стратегічного планування, ґрунтовно досліджено у працях Ткаченка А. [8], Докуніної К. [3], Балаш Л.,

Бінерт О. та Лисюк О. [1]. Тактичні методи, прикладний інструментарій та питання забезпечення фінансової стабільності в умовах коливання ринку стали предметом вивчення Ватченка Б. і Шаранова Р. [2], а також Федик О. [9], яка акцентує увагу на процесах управління в умовах глибокої політичної та економічної нестабільності.

Питанням формування цілісного механізму антикризового менеджменту, визначенню його ключових функцій та принципів присвячені розробки Журавської А. [6], Врублевської Л., Єпіфанової І. [5], Дубика В. [4]. Окрему увагу варто приділити сучасним викликам, таким як воєнний стан та євроінтеграційні процеси, що висвітлені у роботах Білика В. [3], а також Копитка М. і Вінічука М. [7], де аналізується вплив дефіциту ресурсів (зокрема робочої сили) на життєздатність організацій.

Попри значний науковий доробок, залишається потреба в уточненні понятійного апарату через теоретичну нечіткість та розмаїття підходів до визначення сутності «антикризового управління» в умовах перманентних криз.

Метою дослідження є уточнення теоретичної сутності поняття «антикризове управління» та систематизація його ключових елементів для формування ефективної системи менеджменту підприємства в умовах сучасної макроекономічної нестабільності, впливу воєнного стану та глобалізаційних викликів.

Світова криза, спровокована пандемією, а згодом і повномасштабна війна, стали лакмусовим папірцем для стійкості українського бізнесу. Статистичні дані свідчать про поглиблення негативних тенденцій: якщо у 2019 році частка збиткових компаній становила 26,4%, то за підсумками 2020 року цей показник зріс до 29% [2]. Найбільш вразливими виявилися галузі з високим ступенем контактності та залежності від логістики: культура та спорт (46,6% збиткових підприємств), сфера гостинності та харчування (41,2%), операції з нерухомістю (39,4%).

В умовах глобалізації та посилення конкуренції підприємствам стає дедалі складніше здійснювати довгострокове планування. Криза виникає як наслідок загострення внутрішніх суперечностей та нездатності організації адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища. Циклічність економічного розвитку обумовлює неминучість зіткнення з кризовими явищами, що робить антикризове управління безальтернативним інструментом забезпечення життєдіяльності підприємства [8].

Аналіз причин кризових ситуацій дозволяє виокремити комплекс детермінантів: від ринкової нестабільності до помилок у реструктуризації кадрів та змін у державному регулюванні. Серед факторів, що найсильніше дестабілізують діяльність вітчизняних суб’єктів господарювання, варто виділити:

неефективну маркетингову політику та запізніле оновлення асортименту;

різке зростання витрат на виробництво через нераціональну структуру управління;

відсутність інноваційної активності та дефіцит інвестиційних ресурсів;

низьку ефективність контролінгу та відсутність дієвої системи мотивації персоналу [2].

Для подолання цих викликів необхідне чітке розуміння дефініції «антикризове управління». Результати аналізу підходів різних авторів наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Аналіз сутності поняття «антикризове управління»

Автор	Ключове аспекти визначення
Ткаченко А.	Комплекс заходів та стратегічних рішень; складно організована система управління
Градов А.	Система послідовних та узагальнених управлінських дій
Докуніна К.	Система заходів, спрямованих на превентивне попередження кризи
Ватченко Б., Шаранов Р.	Сукупність тактичних методів та інструментів управлінської діяльності
Федик О.	Інструментарій для стабілізації діяльності в умовах нестабільності
Балаш Л., Бінерт О., Лисюк О.	Система дій та комплекс заходів стратегічного спрямування

Складено автором на основі [1,2,3,8,9].

Узагальнюючи наведені підходи, можна стверджувати, що антикризове управління є інтегрованою частиною загальної системи менеджменту, яка поєднує фінансові, організаційні, стратегічні та психологічні аспекти в умовах загроз.

На основі проведеного аналізу наукових праць [1-9] виокремлено фундаментальні тези, що розкривають сутність цього процесу:

1. Кризи не є фатальними — вони можуть бути прогнозованими, а подекуди й ініційованими для стимулювання розвитку.

2. Кризові явища піддаються управлінню, їх можна відтермінувати або пом’якшити за умови вчасної діагностики.

3. Ефективне управління виходом з кризи прискорює стабілізацію та мінімізує репутаційні та фінансові втрати.

Отже, антикризове управління — це комплексний процес, що включає систему принципів і методів, спрямованих на діагностику стану підприємства, розробку та реалізацію рішень для запобігання банкрутству та відновлення стійкої життєздатності.

Важливим аспектом є функціональне наповнення цієї системи. На думку Журавської А., ключовими елементами є об’єкт, мета, принципи та механізм реалізації [6]. Об’єктом управління виступає сам процес виникнення та розвитку кризи, а предметом — чинники, що порушують фінансову та організаційну рівновагу.

Ефективність антикризових заходів базується на чотирьох класичних функціях: плануванні (розробка програм виходу), організації (створення структур для реалізації заходів), мотивації (стимулювання персоналу до змін) та контролі (моніторинг результативності).

Особливу увагу слід приділити принципам, які формують фундамент антикризової політики. Єпіфанова І. наголошує на важливості постійної готовності до фінансових дисбалансів та раннього виявлення симптомів кризи [5]. Дубик В. та Врублевська Л. доповнюють цей перелік принципами адекватності управлінських дій рівню загрози та активації внутрішнього потенціалу підприємства [4].

Узагальнена структура ключових елементів антикризового управління представлена у табл. 2.

Таблиця 2

Основні елементи системи антикризового управління підприємством

Елемент	Зміст та мета функціонування
Об’єкт	Процеси виникнення та загострення кризових явищ; мета — їх вчасна ідентифікація
Предмет	Чинники, що провокують кризу (внутрішні та зовнішні); мета — аналіз причин
Мета	Усунення загроз, відновлення життєздатності, запобігання банкрутству
Функції	Планування, організація, мотивація, контроль антикризових програм
Принципи	Оперативність, адекватність, використання внутрішніх резервів, готовність до ризику
Механізм	Сукупність методів, процедур та інструментів для практичної стабілізації
Підходи	Стратегічний (превентивний) та оперативний (реактивний)

Складено автором на основі [4,5,6,8].

Важливо підкреслити, що в умовах війни антикризове управління набуває специфічних рис. Зокрема, Копитко М. та Вінічук М. вказують на критичність фактору дефіциту ресурсів, що вимагає від менеджменту підвищеної гнучкості [7]. Білик В. акцентує, що сучасне управління має не лише «гасити пожежі», а й закладати фундамент для повоєнного відновлення [2].

Таким чином, антикризове управління постає як цілісна управлінська система, що базується на синергії стратегічного (довгострокове запобігання) та оперативного (швидке подолання) підходів. Створення потужної аналітичної бази та постійна діагностика фінансового стану є необхідними умовами для прийняття обґрунтованих рішень, що забезпечують стабільність не лише окремого підприємства, а й національної економіки в цілому.

Практична реалізація системи антикризового регулювання на сучасному етапі потребує застосування специфічного інструментарію, який би дозволяв трансформувати теоретичні засади у конкретні результати фінансової стабілізації. Особливе місце у цьому процесі займає фінансова санація, що

розглядається як сукупність заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності та створення передумов для подальшого розвитку суб'єкта господарювання. В умовах обмеженості власних ресурсів, що є характерним для періоду воєнного стану, ключовим завданням стає пошук оптимального балансу між внутрішніми та зовнішніми джерелами оздоровлення. Це передбачає не лише реструктуризацію заборгованості чи скорочення операційних витрат, а й активне залучення інноваційних інструментів, таких як цифровий моніторинг ризиків та автоматизація фінансових потоків для запобігання критичним втратам.

Важливою складовою механізму стабілізації є інтеграція корпоративних антикризових заходів із загальнодержавними програмами підтримки економіки. У контексті сучасних викликів, перед якими постали підприємства східних регіонів України, роль державного регулювання виходить за межі суто фіскального чи нормативного впливу. Вона охоплює створення сприятливого середовища через надання державних гарантій, пільгове кредитування та стимулювання створення доданої вартості на деокупованих територіях. Ефективність таких заходів безпосередньо залежить від якості діагностичного аналізу, який має проводитися на кожному рівні управлінської ієрархії. Своєчасна ідентифікація слабких місць у структурі активів та пасивів дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо доцільності подальшої експлуатації певних виробничих ліній або необхідності повної зміни бізнес-моделі під потреби воєнного часу.

Окрім фінансових аспектів, значну увагу слід приділити організаційній стійкості, що базується на адаптивності персоналу та гнучкості комунікаційних каналів. В умовах невизначеності антикризове регулювання набуває характеру безперервного процесу, де кожен етап стабілізації фінансового стану супроводжується психологічною підтримкою колективу та формуванням нової корпоративної культури, орієнтованої на виживання у надзвичайних ситуаціях. Таким чином, формування цілісної системи протидії кризовим явищам стає можливим лише за умови синергії внутрішнього потенціалу підприємства та ефективного використання механізмів державної допомоги. Це дозволяє не тільки нейтралізувати поточні загрози банкрутства, а й створити надійний фундамент для майбутнього економічного відновлення та інтеграції вітчизняного бізнесу у світовий економічний простір на нових, більш стійких засадах.

Таким чином, в умовах тривалої макроекономічної нестабільності, зумовленої наслідками пандемії, глобалізаційними викликами та впливом воєнного стану, впровадження дієвих механізмів антикризового управління є критично необхідним для забезпечення життєздатності вітчизняних підприємств.

У ході дослідження доведено, що «антикризове управління» є складною, багаторівневою системою, інтегрованою у загальну стратегію розвитку суб'єкта господарювання. Уточнено та структуровано ключові елементи цієї системи, що дозволяє більш точно здійснювати діагностику та нейтралізацію загроз.

Обґрунтовано, що ефективна антикризова політика має поєднувати стратегічний та оперативний підходи, забезпечуючи перехід від реактивного виживання до проактивного розвитку.

Подальші наукові розвідки у цьому напрямі доцільно зосередити на розробці галузевих моделей антикризового управління, які б враховували специфіку функціонування підприємств у період повоєнного відновлення України, зокрема в аспекті цифровізації управлінських процесів та адаптації до стандартів ЄС.

Список використаних джерел

1. Балаш Л. Я., Бінерт О. В., Лисюк О. В. Особливості антикризового управління підприємствами. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 3 (14). С. 136-140. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/3_14_uk/25.pdf

2. 2.Ватченко Б. С., Шаранов Р. С. Антикризове управління підприємством в умовах війни. *Економічний простір.* 2022. № 182. С. 38-43.

3. Докуніна К. І. Антикризове управління підприємством: сутність поняття та функції.. 2018. Вип. 36. С. 113-116. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/36_1_2018/25.pdf

4. Дубик В., Врублевська Л. Шляхи вдосконалення системи запобігання та протидії банкрутству підприємства. *Молодий вчений*, 2018.11 (63). С. 1115-1119. URL: https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/3665

5. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність: практикум. Вінниця: ВНТУ, 2017. 143 с.

6. Журавська А. Р. Теоретичні засади антикризового управління сільськогосподарськими підприємствами. *Вісник Житомирського національного агроекологічного університету.* 2013. № 1-2(2). С. 227-235.

7. Копитко М. І., Вінічук М. В. Антикризове управління енергетичними підприємствами в умовах економіки знань та інтелектуалізації менеджменту. *Науковий вісник Львівського держав-ного університету внутрішніх справ.* 2023.Серія економічна. Вип. 2.. С. 26-35. URL: http://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/economy/article/view/878/857

8. Ткаченко А. Антикризове управління як комплексна система запобігання кризовим ситуаціям. 2023. С. 200-225. URL: https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/download/178/152

9. Федик О. Особливості антикризового управління підприємством. *Вісник Львівського національного університету природокористування*. Серія: економіка АПК. 2023. № 30. С. 130-133.